

**Środowiskowe wytyczne w związku
z częściowym przywracaniem
działalności uczelni**

Szanowni Państwo,

niniejszym przekazujemy Państwu rekomendacje „Środowiskowe wytyczne w związku z częściowym przywróceniem działalności uczelni”. Podkreśliśmy zarazem, że nie stanowią one obowiązków do realizacji przez uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Nie stanowią również podstawy do kreowania roszczeń o pokrycie kosztów ich wdrożenia.

Zalecenia i wskazówki zawarte w niniejszym dokumencie powinny pomóc, stanowiąc punkt wyjścia do tworzenia wewnętrznych procedur każdego podmiotu uwzględniających jego specyfikę oraz uwarunkowania, w jakich funkcjonuje. Traktując bezpieczeństwo ludzi jako priorytet należy w przyjmowanych procedurach uwzględniać także odpowiedzialność za należyte i efektywne funkcjonowanie instytucji oraz realizację ich zadań.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa zdrowotnego studentów, doktorantów i pracowników zasadna jest kontynuacja zajęć w trybie zdalnym we wszystkich tych przypadkach, gdy nie wymagają one fizycznej obecności w obiektach uczelni, wykorzystywania znajdującej się tam aparatury i wyposażenia. W przypadku konieczności realizacji zajęć w formie bezpośredniej należy zadbać o takie rozwiązania organizacyjne, które zminimalizują ryzyko zakażenia się przez ich uczestników. Do przydatnych do tego celu rozwiązań należy zmniejszenie liczebności grup, a także takie zmiany w planie zajęć, które pozwolą na kumulację w czasie grup na zajęciach, które wymagają bezpośredniej obecności.

Jednocześnie, w trosce o bezpieczeństwo wspólnot poszczególnych podmiotów należy rozważyć takie rozwiązania organizacyjne, które pozwolą na zmniejszenie ryzyka zdrowotnego w tym także pracowników niebędących nauczycielami akademickimi - utrzymanie w uzasadnionych przypadkach możliwości świadczenia pracy zdalnie lub w systemie zmianowym. Zachęcamy także do wykorzystywania wszelkich możliwości technicznych i prawnych w celu usprawniania obiegu dokumentów, wniosków, podań, umów i innych pism, potwierdzania ich autentyczności oraz tożsamości ich autorów bez konieczności fizycznego kontaktu pomiędzy zainteresowanymi osobami. Apelujemy o rozwagę w decyzjach o znoszeniu dotychczasowych zasad bezpieczeństwa, albowiem ich przestrzeganie odegrało nieocenioną rolę w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 w środowisku akademickim, a jego skuteczne powstrzymanie warunkuje powrót do w pełni bezpiecznego i nieskrępowanego funkcjonowania uczelni i innych podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki.

Odniesienia do aktów prawnych w niniejszych rekomendacjach są aktualne na dzień ich publikacji. W związku z dynamicznymi zmianami stanu prawnego należy każdorazowo zweryfikować aktualność przepisów.

Warszawa, 18 maja 2020 r.

Spis treści

1. Akty prawne związane z epidemią COVID-19	5
2. Podstawowe informacje i zasady bezpieczeństwa.....	6
2.1. Fakty o COVID-19.....	6
2.2. Zalecenia dla nauczycieli, administracji uczelnianej i pracowników technicznych	7
2.2.1. Zapewnienie bezpiecznej działalności uczelni.....	7
Decyzje formalne odnośnie funkcjonowania uczelni podejmuje rektor, w tym szczególnie o:..	7
2.2.2. Promocja wymiany informacji	7
2.2.3. Dostosowanie zasad i regulaminów uczelnianych.....	8
2.2.4. Utrzymanie procesu dydaktycznego	8
2.2.5. Zaspokojenie potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego oraz wsparcia psychologicznego studentów, doktorantów i pracowników.....	9
2.2.6. Wspieranie wrażliwych na wykluczenie grup.....	9
3. Powołanie zespołu zadaniowego ds. monitorowania funkcjonowania uczelni w czasie epidemii oraz stworzenie planów ciągłości działania	9
3.1. Ustalenie procedur w sytuacjach wystąpienia objawów chorobowych u studentów, doktorantów lub pracowników	10
4. Działanie organów kolegialnych, komisji i zespołów opiniodawczych.....	10
5. Przystosowanie budynków dydaktycznych, badawczych i administracyjnych	11
5.1. Sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe.....	11
5.2. Ograniczenie liczby osób uczestniczących w zajęciach stacjonarnych	11
5.3. Biura administracji	11
5.4. Powierzchnie ogólnodostępne (hole, korytarze, toalety)	11
5.5. Biblioteki, czytelnie, muzea, wydawnictwa, sale koncertowe i inne	12
5.6. Windy.....	12
5.7. Stołówki.....	13
5.8. Placówki handlowe i usługowe	13
6. Kształcenie zdalne na uczelniach	13
6.1. Kursy i webinaria dla nauczycieli.....	13

6.2.	Narzędzia informatyczne – przegląd	13
6.3.	Procedury realizacji zajęć dydaktycznych w formie online	14
6.4.	Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w formie online	14
7.	Realizacja zajęć dydaktycznych.....	15
7.1.	Nauczanie praktyczne w zawodach medycznych w okresie epidemii.....	15
7.1.1.	Aktywna faza epidemii	15
7.1.2.	Ograniczenie aktywnej fazy epidemii	17
7.2.	Praktyki zawodowe	18
7.3.	Praca dyplomowa	19
7.4.	Realizacja egzaminów i kolokwiów	19
8.	Wydanie dyplomu i suplementu.....	20
9.	Studenci i Doktoranci.....	20
9.1.	Współpraca z Samorządem Studenckim i Doktorantów.....	20
9.2.	Świadczenia dla studentów/doktorantów	20
9.3.	Zasady przyjmowania studentów, doktorantów i pracowników powracających z zagranicy.....	20
9.4.	Zasady obowiązujące w akademikach, hotelach pracowniczych.....	22
9.5.	Życie naukowe/kulturalne studentów.....	22
10.	Rekrutacja.....	23
10.1.	Dokumenty regulujące proces rekrutacji.....	23
10.2.	Proces rekrutacji	23
10.3.	Komunikacja z kandydatami na studia	24
10.4.	Promocja kierunków studiów	24
11.	Mobilność międzynarodowa	25
12.	Prowadzenie badań naukowych.....	25
12.1.	Dostępność infrastruktury badawczej	25
13.	Sport akademicki, działalność kulturalna i integracyjna.....	26
14.	Pracownicy i obsługa administracyjna uczelni.....	27

14.1. Organizacja pracy dziekanatów i innych działów związanych z obsługą studentów i doktorantów	27
14.2. Organizacja pracy pracowników technicznych.....	28
15. Komunikacja wewnętrzna	28
15.1. Komunikacja wewnętrzna między pracownikami oraz między pracownikami, a studentami i doktorantami	28
15.2. Komunikaty zbiorowe – mailingi i alerty.....	28
16. Wydarzenia uczelniane.....	29
17. Dobre praktyki – przykłady	29

1. Akty prawne związane z epidemią COVID-19

Zasady powrotu uczelni do funkcjonowania po okresie epidemii powinny uwzględniać dynamicznie zmieniające się przepisy krajowe, zwłaszcza te mówiące o łagodzeniu bądź zaostrzeniu zaleceń.

Zaleca się uczelniom monitorowanie dostępnych aktów prawnych wydawanych przez ministrów nadzorujących ich działalność.

Bazy krajowych aktów prawnych, bieżące informacje oraz rekomendacje dostępne są w serwisach:

- <http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU>
- <http://isip.sejm.gov.pl/isap.nsf/ByYear.xsp?type=WDU&year=2020>
- <https://www.gov.pl/>
- <http://www.gis.gov.pl>

Ustawy:

- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych
<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/374>
- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw
<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/568>
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2
<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/695>
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii
<http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/792>

Akty prawne Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego:

(w przypadku, gdy uczelnie nie są nadzorowane przez MNiSW należy zapoznać się z rozporządzeniami właściwych ministrów nadzorujących)

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19
<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/511>
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania

niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/528>

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/643>

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2020/741>

2. Podstawowe informacje i zasady bezpieczeństwa

Wirus SARS-CoV-2 rozprzestrzenił się na wiele krajów, a wybuch choroby spowodowanej zakażeniem tym patogenem (COVID-19) ogłoszono stanem zagrożenia zdrowia publicznego o zasięgu międzynarodowym (PHEIC). Aby skutecznie ograniczyć dalsze przenoszenie się wirusa i minimalizować skutki epidemii zaleca się, by uczelnie wprowadziły środki ostrożności, adekwatne do konkretnej sytuacji. Powinny one zapobiegać rozprzestrzenianiu się COVID-19, a jednocześnie chronić studentów doktorantów¹ i pracowników uczelni.

Bieżące informacje na temat sytuacji epidemicznej w kraju dostępne są na stronie <https://gis.gov.pl/>.

2.1. Fakty o COVID-19

COVID-19 jest chorobą wywołaną przez nowy szczep koronawirusa SARS-CoV-2. Akronim powstał z „CO” – korona, „VI” – wirus, a „D” – choroba. Na początku choroba ta była określana jako „nowy koronawirus 2019” lub „2019-nCoV”.

Wirus wywołujący COVID-19 jest nowym wirusem powiązany z tą samą rodziną wirusów, co ciężki ostry zespół oddechowy (SARS), bliskowschodni zespół oddechowy (MERS) i niektóre rodzaje przeziębienia (koronawirusy alfa – NL63 i 229E oraz beta – HKU1 i OC43).

Najczęstsze objawy mogą obejmować gorączkę, kaszel i duszność, rzadziej nieżyt nosa i gardła, utratę węchu i smaku. W cięższych przypadkach infekcja może powodować śródmiąższowe zapalenie płuc z utrudnionym oddychaniem. Czasami może prowadzić do śmierci. Objawy są podobne do grypy lub przeziębienia, chorób, które są znacznie częstsze niż COVID-19. Dlatego wymagane jest testowanie w celu potwierdzenia lub wykluczenia czy dana osoba choruje na COVID-19.

Wirus jest przenoszony przez bezpośredni kontakt z kroplami wydzieliny dróg oddechowych zakażonej osoby (generowanymi przez kaszel i kichanie). Osoby mogą również ulec zakażeniu

---

¹ Doktoranci nie są studentami (choć korzystają ustawowo z niektórych uprawnień przysługujących studentom) a większość doktorantów nie jest zatrudniona przez uczelnie (nie są więc pracownikami).

poprzez dotknięcie najpierw powierzchni skażonych wirusem, a następnie twarzy (np. oczu, nosa, ust). Wirus wywołujący COVID-19 może przetrwać na powierzchni przez kilkadziesiąt godzin, ale proste środki dezynfekujące mogą go dezaktywować.

Najbardziej zagrożone ciężkim przebiegiem choroby są osoby starsze oraz z przewlekłymi schorzeniami, takimi jak cukrzyca i choroby serca. Ponieważ jest to nowy wirus, wciąż nie wiadomo, jak on wpływa na dzieci i młodzież.

Nie ma obecnie dostępnej szczepionki przeciwko COVID-19. Leczenie choroby jest objawowe, podobnie jak infekcje grypopodobne. Prace nad skutecznymi lekami przeciwwirusowymi trwają, prowadzonych jest kilka badań klinicznych.

Podobnie jak w przypadku innych infekcji dróg oddechowych, takich jak grypa lub przeziębienie, środki ochrony zdrowia publicznego (codzienne działania zapobiegawcze) mają kluczowe znaczenie dla spowolnienia rozprzestrzeniania się choroby:

- pozostawanie w domu w razie choroby
- zakrywanie podczas kaszlu lub kichania ust i nosa zgiętym łokciem lub chustką, którą po użyciu trzeba niezwłocznie wyrzucić
- częste mycie rąk wodą z mydłem
- czyszczenie często dotykanych powierzchni i przedmiotów

2.2. Zalecenia dla nauczycieli, administracji uczelnianej i pracowników technicznych

W celu bezpiecznego powrotu uczelni do działalności dydaktycznej rekomendowane są rozwiązania takie jak:

2.2.1. Zapewnienie bezpiecznej działalności uczelni

Decyzje formalne odnośnie funkcjonowania uczelni podejmuje rektor, w tym szczególnie o:

- aktualizacji lub opracowaniu konkretnych i przejrzystych planów działania w sytuacji awaryjnej
- rozważeniu anulowania wszelkich wydarzeń/spotkań społeczności, które zwykle odbywają się na terenie uczelni, w zależności od aktualnego ryzyka

Uczelnie powinny być przygotowane w zakresie:

- promowania częstego mycia rąk i utrzymania higieny w pomieszczeniach sanitarnych
- przygotowania i utrzymania stanowiska do mycia rąk wodą z mydłem i jeśli to możliwe umieszczenie środków dezynfekujących na bazie alkoholu do rąk w każdym pomieszczeniu dydaktycznym, przy wejściach i wyjściach z budynku, w pobliżu stołówek, punktów gastronomicznych, toalet
- czyszczenia i dezynfekcji budynków uczelnianych, sal dydaktycznych, klimatyzatorów, przynajmniej raz dziennie, a urządzeń sanitarnych i powierzchni dotykanych przez wiele osób (poręczce, stoły obiadowe, sprzęt sportowy, klamki do drzwi i okien, zabawki, pomoce dydaktyczne i edukacyjne itp.) kilka razy dziennie

2.2.2. Promocja wymiany informacji

- koordynacja i przestrzeganie wytycznych krajowych władz ds. zdrowia i edukacji
- przygotowywanie komunikatów z odpowiednim wyprzedzeniem z uwzględnieniem konieczności dotarcia z jasnym komunikatem do całej społeczności akademickiej;

- dzielenie się informacjami z personelem, opiekunami studentów, Samorządem Studenckim, Samorządem Doktorantów, doktorantami i studentami poprzez wykorzystanie wewnętrznego systemu komunikacji o sytuacji epidemicznej, w tym o działaniach profilaktycznych i kontrolnych w uczelni
- należy uczulić środowisko akademickie o konieczności powiadamiania właściwych służb sanitarnych, a także władz uczelni o zdiagnozowanej u siebie bądź u domownika chorobie COVID-19, a władze uczelni dodatkowo o nałożonej przez sanepid kwarantannie

2.2.3. Dostosowanie zasad i regulaminów uczelnianych

- przywracanie kształcenia stacjonarnego powinno w pierwszej kolejności dotyczyć tych kierunków i lat studiów, gdzie nauczanie zdalne jest niemożliwe lub trudne do zrealizowania ze względu na charakter i formę zajęć
- opracowanie elastycznych zasad dotyczących frekwencji i zwolnień lekarskich, które zachęcałyby studentów, doktorantów i pracowników do pozostania w domu w przypadku choroby lub opieki nad chorymi członkami rodziny
- obowiązkowe pozostanie w domu w przypadku występowania objawów choroby infekcyjnej dróg oddechowych (gorączka, kaszel, ból mięśni)
- wypracowanie procedur postępowania w przypadku wystąpienia niepokojących objawów podczas obecności na terenie uczelni któregośkolwiek członka środowiska akademickiego;
- wymaganie wyłącznie obecności na zajęciach nie może być podstawą zaliczenia, ale konieczne jest uwzględnienie aktywności studentów w ramach prowadzonych zajęć;
- zweryfikowanie wymaganej liczby godzin praktyk oraz, w razie potrzeby, zapewnienie studentom możliwości realizacji praktyk w innej formie, umożliwiającej uzyskanie efektów uczenia się
- zidentyfikowanie kluczowych funkcji i stanowisk pracy oraz zaplanowanie alternatywnego ich pokrycia przez przekwalifikowujących się pracowników
- na podstawie kompetencji przyznanych w tzw. Tarczy antykryzysowej konieczne zaplanowanie ewentualnych i jak najszybsze przedstawienie zmian w kalendarzu akademickim, szczególnie w odniesieniu do przerw i egzaminów

2.2.4. Utrzymanie procesu dydaktycznego

W okresie tymczasowego ograniczenia działalności uczelni należy wspierać stały dostęp do najwyższej jakości kształcenia. Wdrożenie powinno być realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zaleca się, by do końca semestru letniego roku akademickiego 2019/2020, wszystkie zajęcia prowadzić z wykorzystaniem tych metod. Jednocześnie należy zapewnić wsparcie przy przygotowaniu nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć w tej formie.

Priorytetem powinno być zapewnienie możliwości ukończenia studiów przez studentów ostatnich semestrów ze względu na ich planowane wejście na rynek pracy, a w przypadku studentów studiów I-ego stopnia rekrutację na II stopień. Rekomendujemy również realizowanie zajęć praktycznych z zachowaniem wszystkich zasad sanitarnych, umożliwiając

realizację programu studiów oraz osiąganie zakładanych efektów uczenia się. Zapewnienie odpowiednich warunków (zmniejszenie liczebności grup, realizacja zajęć w blokach) gwarantuje bezpieczeństwo zarówno studentom, jak i nauczycielom akademickim.

Rekomendujemy, by rozważyć przygotowanie prowadzenia zajęć w trybie zdalnym także w kolejnym roku akademickim ze względu na trudną do przewidzenia sytuację epidemiologiczną (drugi szczyt epidemii na jesieni 2020 r.).

2.2.5. Zaspokojenie potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego oraz wsparcia psychologicznego studentów, doktorantów i pracowników

- zachęcanie studentów, doktorantów i pracowników do rozmów, zadawania pytań oraz wyjaśnianie, że mogą doświadczać różnych reakcji emocjonalnych
- rzetelne przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach w związku z aktualnym stanem epidemicznym
- przygotowanie listy dostępnych psychologów i poinformowanie studentów, doktorantów oraz pracowników o możliwości skorzystania z takiej pomocy
- współpraca, jeśli to możliwe, z lekarzami pierwszego kontaktu, aby zidentyfikować i wspierać studentów, doktorantów oraz pracowników wykazujących oznaki niepokoju

2.2.6. Wspieranie wrażliwych na wykluczenie grup

Choroba lub jej wtórne skutki mogą mieć większy wpływ na osoby wykluczone społecznie. Należy podjąć wszelkie działania minimalizujące negatywne skutki sytuacji:

- współpraca z systemami opieki społecznej, aby zapewnić ciągłość kluczowych usług odbywających się w uczelni, takich jak: badania lekarskie, programy żywieniowe czy terapie dla studentów o specjalnych potrzebach
- uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami

3. Powołanie zespołu zadaniowego ds. monitorowania funkcjonowania uczelni w czasie epidemii oraz stworzenie planów ciągłości działania

Rekomenduje się powołanie zespołu, odpowiedzialnego za oszacowanie i monitorowanie ryzyk związanych z funkcjonowaniem uczelni w okresie epidemii COVID-19, reagowanie na ich wystąpienie oraz przeciwdziałanie im. Kluczowym celem zespołu powinno być w pierwszym etapie stworzenie procedur dotyczących funkcjonowania uczelni w okresie epidemii, ciągłości działania w obliczu zmieniających się okoliczności zewnętrznych. Zespół powinien oszacować ryzyka, które mogą wystąpić na terenie uczelni w związku z epidemią COVID-19, zaplanować procedury wewnętrzne i określić działania podejmowane w przypadku wystąpienia sytuacji niepożądaney, związanej z funkcjonowaniem uczelni w okresie epidemii, a także określić zasady przeciwdziałania zagrożeniom i raportowania zdarzeń. Zespół powinien kontynuować funkcjonowanie przynajmniej przez rok po zakończeniu epidemii w celu monitorowania jej niekorzystnych następstw w funkcjonowaniu uczelni oraz podjęciu działań w przypadku nawrotu epidemii. Istotnym zadaniem zespołu jest opracowanie zasad stałego monitorowania funkcjonowania uczelni w tym: prowadzenia kształcenia (z uwzględnieniem kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość), badań naukowych i funkcjonowania administracji.

Zespół powinien składać się z osób odpowiedzialnych za:

- działalność dydaktyczną uczelni (rektor lub odpowiedni pełnomocnik rektora, właściwi prorektorzy, dziekani, opiekunowie lat)
- działalność organizacyjno-administracyjną uczelni (przedstawiciele pionów kanclerskich, służb kadrowych, służb prawnych)
- komunikację
- organizację życia studenckiego na obszarze uczelni (właściwi prorektorzy, osoby odpowiedzialne za zarządzanie domami studenckimi, kierownicy osiedli studenckich)
- infrastrukturę techniczną, logistykę i aparaturę (przedstawiciele pionów kanclerskich, jednostek technicznych)
- bezpieczeństwo i higienę pracy oraz przedstawiciele samorządu studenckiego i doktorantów

W kolejnych etapach działalności zespołu interwencyjnego rekomenduje się cykliczną analizę ryzyk, aktualizację procedur wewnętrznych i ich dostosowywanie do obowiązujących przepisów krajowych oraz bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie kraju.

3.1. Ustalenie procedur w sytuacjach wystąpienia objawów chorobowych u studentów, doktorantów lub pracowników

- uzgodnienie planu działania i procedur z lokalnymi jednostkami administracji rządowej zajmującymi się stanem zdrowia (np. z Wydziałem Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną)
- utworzenie i/lub aktualizacja listy kontaktów w nagłych wypadkach
- zapewnienie procedury oddzielania chorych studentów, doktorantów i pracowników od zdrowych – bez napiętnowania
- stworzenie procedury informowania najbliższej rodziny studenta, doktoranta i pracownika o zaistniałej sytuacji oraz ewentualna pomoc w uzyskaniu pomocy medycznej z poszanowaniem zasad prywatności studenta, doktoranta i pracownika
- studenci/doktoranci/pracownicy mogą wymagać, w zależności od sytuacji, skierowania bezpośrednio do zakładu opieki zdrowotnej lub odesłania do domu

4. Działanie organów kolegialnych, komisji i zespołów opiniodawczych

Na mocy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 znowelizowano przepisy w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). Znowelizowane przepisy wprowadziły możliwość przeprowadzania posiedzeń rady uczelni, posiedzeń senatu i organów nadających stopnie naukowe albo stopnie w zakresie sztuki z wykorzystaniem technologii informatycznych.

Dodatkowo, rektor zyskał uprawnienie w okresie ograniczenia lub zawieszenia funkcjonowania uczelni do wydawania zarządzeń w sprawach należących do kompetencji senatu uczelni w przypadku, gdy działanie tego organu nie będzie możliwe, a podjęcie decyzji będzie niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania uczelni. W sytuacji, gdy rektor i osoba wyznaczona lub upoważniona do jego zastępowania nie będą mogli wykonywać swoich zadań, będzie je wykonywał członek wspólnoty danej uczelni, wskazany przez ministra nadzorującego tę uczelnię.

Zarządzenia rektora wydane w tym trybie podlegają zatwierdzeniu przez senat uczelni na najbliższym posiedzeniu.

5. Przystosowanie budynków dydaktycznych, badawczych i administracyjnych

W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 i zapewnienia bezpieczeństwa studentom, doktorantom i pracownikom rekomendujemy do odwołania w poszczególnych obszarach:

5.1. Sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe

- należy ograniczyć możliwości gromadzenia się podczas wchodzenia do sal wykładowych oraz innych pomieszczeń dydaktycznych (sale należy otwierać odpowiednio wcześniej – administrator budynku lub osoba przez niego wskazana)
- informacja (dwujęzyczna) o maksymalnej, dopuszczalnej liczbie osób przebywających w sali powinna być umieszczona na drzwiach wejściowych oraz udostępniona poprzez narzędzia komunikacji wewnętrznej uczelni
- należy wyraźnie oznaczyć krzesła, których nie można zajmować. Odległość między osobami siedzącymi powinna wynosić minimum 1,5 metra
- sale powinny być regularnie wietrzone, po wyjściu każdej grupy. Pomiedzy zajęciami powinna obowiązywać odpowiednia dla bezpiecznej wymiany osób i przewietrzenia przerwa

5.2. Ograniczenie liczby osób uczestniczących w zajęciach stacjonarnych (tych, których charakter nie pozwala na realizację z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)

W zależności od możliwości technicznych i lokalowych uczelni należy rozważyć możliwość wprowadzenia poniższych procedur:

- podział grup na mniejsze, zapewnienie 1,5 metra odległości między stanowiskami dydaktycznymi;
- na zajęciach stacjonarnych w danym pomieszczeniu może przebywać maksymalna liczba osób wskazana na informacji (dwujęzycznej) na drzwiach. Prowadzący ma obowiązek przed rozpoczęciem zajęć policzyć osoby przebywające w sali
- należy rozważyć zapisy online, aby uniknąć gromadzenia się przed zajęciami zbyt dużej liczby osób, które nie będą mogły w nich uczestniczyć

5.3. Biura administracji

- w biurach administracji uczelni poszczególne stanowiska pracy powinny być rozmieszczone tak, aby odległość między nimi wynosiła min. 1,5 metra
- w przypadku, gdy nie ma możliwości przystosowania pomieszczenia w taki sposób, należy wprowadzić pracę zdalną naprzemienną
- w przypadku sytuacji, gdy konieczny będzie kontakt z interesariuszami istotne jest zapewnienie zabezpieczenia pracowników zgodnie z ogólnodostępnymi wytycznymi sanitarnymi (podobnie do sklepów, aptek)

5.4. Powierzchnie ogólnodostępne (hole, korytarze, toalety)

- drzwi wejściowe do budynków w miarę możliwości powinny być otwarte, tak, aby osoby wchodzące nie musiały dotykać klamek. Jeżeli istnieje możliwość, zalecamy zainstalowanie systemów uruchamiających automatyczne otwieranie drzwi

- przy wejściach do budynków należy umieścić urządzenia do dezynfekcji rąk ze stosowną informacją (dwujęzyczną), z których powinna skorzystać każda wchodząca i wychodząca osoba
- w zależności od aktualnej sytuacji epidemiologicznej zarówno pracownicy, jak i studenci i doktoranci mogą być proszeni o zakładanie jednorazowych rękawiczek i/lub masek ochronnych (przed każdym wejściem do budynku). Konieczne będzie zapewnienie miejsca pobierania rękawiczek i maseczek oraz specjalnego kosza na zużyte środki ochrony osobistej
- wszystkie powierzchnie, na których może osadzać się wirus powinny być regularnie dezynfekowane, dotyczy to w szczególności: parapetów, krzeseł, stolików, puf, itp.
- jeżeli na korytarzach znajdują się krzesła należy ograniczyć ich liczbę i odpowiednio ustawić, tak, aby zachować odległość pomiędzy kolejnymi wynoszącą min. 1,5 metra. Administracja budynków powinna na bieżąco kontrolować rozmieszczenie ogólnodostępnych miejsc do siedzenia
- gdy nie ma możliwości usunięcia krzeseł lub ich rozstawienia (np. jest to ławka przymocowana na stałe), należy uniemożliwić korzystanie z niej np. poprzez zamontowanie siatek czy taśmy ochronnej
- należy ograniczyć liczbę osób przebywających w jednej łazience, na drzwiach wejściowych powinna być informacja (dwujęzyczna) na temat maksymalnej liczby osób, które mogą znajdować się wewnątrz. Zaleca się korzystanie z 1 łazienki o połowę osób mniej, niż wynosi liczba toalet
- należy wprowadzić obowiązek sprzątnięcia w toalecie co godzinę. Weryfikację czystości powinien przeprowadzać administrator budynku
- w każdej toalecie, oprócz mydła i ręczników jednorazowych, powinien znajdować się na bieżąco uzupełniany przez personel sprzątający budynku płyn do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu

5.5. Biblioteki, czytelnie, muzea, wydawnictwa, sale koncertowe i inne

Wytyczne szczegółowe <https://www.gov.pl/web/rozwoj/biblioteki>

- należy ograniczyć liczbę osób wchodzących do budynków. Informacja o maksymalnej liczbie osób przebywających w środku powinna być umieszczona na drzwiach wejściowych oraz udostępniona poprzez narzędzia komunikacji uczelni
- pracownicy powinni używać środki ochrony osobistej, tj. maseczki i rękawiczki
- należy wprowadzić system wypożyczania książek online, aby ograniczyć kontakty wypożyczających z pracownikami biblioteki; terminowe oddawanie książek (bez naliczania kar) powinno odbywać się bez udziału pracowników biblioteki, np. tworząc miejsce, w które użytkownik będzie mógł odłożyć książkę bezkontaktowo; osoby korzystające z czytelni powinny przed wejściem do niej zdezynfekować ręce, a korzystając ze zbiorów bibliotecznych używać jednorazowych rękawiczek.

5.6. Windy

- powinna być wydana rekomendacja, by nie korzystać z wind (poza oczywistymi wskazaniami typu ograniczenia ruchowe lub przewóz ciężkich materiałów). Jeśli jest to konieczne, do windy nie mogą wejść więcej niż 2 osoby w jednym czasie. Powinny one stać w możliwie największej odległości od siebie lub mieć założoną ochronę ust i nosa

- przyciski w windach, na piętrach, uchwyty powinny być regularnie dezynfekowane (powinno się prowadzić ewidencję dezynfekowań, monitorowaną przez administratora budynku)
- przy windach należy powiesić informację (dwujęzyczną) o zasadach korzystania z urządzeń

5.7. Stołówki

Wytyczne szczegółowe <https://www.gov.pl/web/rozwoj/gastronomia>

5.8. Placówki handlowe i usługowe

- zasady funkcjonowania placówek handlowych i usługowych zlokalizowanych na terenie uczelni powinny być zbieżne z wytycznymi dla funkcjonowania danego typu działalności gospodarczej wydanych przez Ministerstwo Zdrowia lub inne ministerstwo oraz Głównego Inspektora Sanitarnego

6. Kształcenie zdalne na uczelniach

Kwestie kształcenia zdalnego na uczelniach zostały opisane w Rekomendacjach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość i są dostępne na stronie <https://www.gov.pl/web/nauka/ksztalcenie-zdalne-na-uczelniach>.

6.1. Kursy i webinaria dla nauczycieli

Zaleca się tworzenie warunków wsparcia dla nauczycieli akademickich w zakresie korzystania z narzędzi informatycznych wspierających kształcenie online. Istnieje wiele możliwości wspomagających proces edukacji kadry dydaktycznej z nowoczesnych form przekazywania wiedzy. Należą do nich m.in. cykliczne organizowanie szkoleń online zapewniających zapoznanie się z możliwościami, jakie oferuje dane środowisko do zdalnego nauczania. Zarejestrowany w formie nagrania wideo webinar może posłużyć do zbudowania bazy wiedzy danej instytucji. Oczywiście należy również pamiętać o zapewnieniu tradycyjnych form pomocy dla indywidualnych użytkowników, czyli kontakt telefoniczny, za pomocą poczty email oraz udostępnianie licznych instrukcji obsługi posiadanych systemów. Wskazane formy szkolenia powinny zostać włączone na stałe do oferty podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich.

6.2. Narzędzia informatyczne – przegląd

Należy wziąć pod uwagę zarówno bezpłatne, jak i komercyjne platformy zdalnego nauczania.

- najpopularniejszym środowiskiem zdalnego nauczania, zapewniającym dostęp do różnorodnych narzędzi interaktywnych jest system Moodle.org. Platforma oprócz możliwości publikowania statycznych materiałów zawiera m.in. takie składowe jak quiz (test), czat, forum, zadania online, lekcje czy ankiety. System Moodle udostępniany jest za darmo jako otwarte oprogramowanie. W sieci Internet znajduje się niezliczona ilość instrukcji oraz pomocy wspomagających pracę w tej aplikacji. W przypadku użytkowników słabo radzących sobie z obsługą komputera polecane jest stworzenie własnej instrukcji obrazkowej zawierającej szczegółowy opis podstawowych zagadnień
- system Nextcloud.com jest darmową usługą zapewniającą przechowywanie oraz udostępnianie plików. Użytkownik loguje się przy pomocy swojego loginu oraz hasła

z dowolnego miejsca poprzez przeglądarkę internetową. System jest bardzo intuicyjny, po stworzeniu konta w katalogu domowym znajduje się prosta instrukcja obsługi

- na rynku dostępne są różne systemy zapewniające możliwość realizacji telekonferencji lub webinarów. Z niektórych z nich, przy zachowaniu pewnych limitów (np. do 100 czy do 50 uczestników), można korzystać bezpłatnie

6.3. Procedury realizacji zajęć dydaktycznych w formie online

Zajęcia dydaktyczne należy realizować przy pomocy technik zapewniających przeprowadzenie webinarów lub telekonferencji z możliwością rozmowy audio-wideo. W trakcie transmisji prowadzący powinien posiadać możliwość udostępnienia studentom swojej prezentacji. Dodatkowa opcja korzystania z czatu umożliwi interakcję z nauczycielem bez potrzeby przerywania komunikacji głosowej.

Prowadzący powinien udostępniać materiały dydaktyczne w oferowanej przez daną instytucję platformie edukacyjnej. System powinien umożliwić śledzenie aktywności studenta wraz z możliwością wykorzystania interaktywnych form kształcenia oraz rzetelnej weryfikacji efektów uczenia się m.in. testy ograniczane czasowo oraz zadania online podlegające sukcesywnej ocenie przez nauczyciela.

Rekomendujemy, by student posiadał jasno określone warunki zaliczenia przedmiotu prowadzonego w formie elektronicznej. Zasady weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się muszą być udostępnione przez uczelnie na stronie BIP, zgodnie z art. 76a ust. 2 ustawy

6.4. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w formie online

Zaleca się dołożenie wszelkich starań, aby dotrzymać obowiązku informacyjnego o zasadach przetwarzania danych osobowych, w tym danych wizerunkowych oraz o przysługujących prawach z tym związanych, względem wszystkich uczestników zdalnego procesu kształcenia (Rozporządzenie Parlamentu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/48/WE – ogólne rozporządzenie o ochronie danych, dalej RODO).

Zaleca się stałe monitorowanie stopnia realizacji zajęć oraz sposobów weryfikacji efektów uczenia się. Na podstawie prowadzonego monitoringu, uczelnia powinna modyfikować swoją ofertę kształcenia prowadzonego w sposób zdalny. System zapewniania jakości kształcenia w przypadku kształcenia prowadzonego stacjonarnie, uwzględnia regularne zbieranie informacji zwrotnej na temat zajęć w trakcie ich trwania oraz po zakończeniu semestru. Analogicznie powinno być w przypadku kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość. Jednocześnie studenci i doktoranci powinni mieć zapewnioną możliwość anonimowego zgłaszania uwag, dotyczących jakości kształcenia i systemu wsparcia. Na podstawie zebranych opinii, powinny być proponowane zmiany, doskonalące proces kształcenia oraz system wsparcia studentów i doktorantów oraz rozwiązujące zgłoszone problemy

W przypadku formy pisemnej weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się zaleca się:

- jednoczesne wykorzystywanie wybranej platformy e-learningowej oraz systemu wideokonferencyjnego umożliwiającego kontrolę przebiegu weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się
- wybór platformy, która zapewnia rejestrację obecności studenta w trakcie zaliczenia lub egzaminu oraz zapis odpowiedzi studenta na poszczególne pytania, a także końcowego wyniku
- zastosowanie systemu wideokonferencyjnego umożliwiającego obserwację studenta w trakcie zaliczenia lub egzaminu w przekazie audio-wideo oraz potwierdzenie tożsamości
- dla celów dowodowych przechowywanie w jednostce dokumentacji wygenerowanej z platformy e-learningowej złożonej z zestawu pytań, listy obecności, arkuszy odpowiedzi studentów na pytania wraz z końcowym wynikiem. Przechowywanie dokumentacji powinno być zgodne z zasadami archiwizacji prac zaliczeniowych lub egzaminacyjnych studentów

W przypadku formy ustnej weryfikacji osiągniętych efektów uczenia zaleca się, aby:

- osoba prowadząca egzamin dokonała zapisu audio-wideo całości przebiegu egzaminu wraz z weryfikacją tożsamości osoby zdającej. Zapis jednoznacznie musi identyfikować niezbędne dane osobowe studenta, zdawany przedmiot, rok, kierunek, poziom studiów

7. Realizacja zajęć dydaktycznych

7.1. Nauczanie praktyczne w zawodach medycznych w okresie epidemii

Należy stosować rekomendacje Głównego Inspektora Sanitarnego opublikowane na stronie <https://www.gov.pl/web/nauka/zalecenia-dotyczace-zapewnienia-bezpieczenstwa-organizacji-zajec-laboratoryjnych-i-klinicznych-na-studiach> oraz poniższe.

7.1.1. Aktywna faza epidemii

W okresie aktywnej fazy epidemii COVID-19 zajęcia w bezpośrednim kontakcie z pacjentami nie powinny się odbywać. Możliwe jest tylko dobrowolne, na zasadach wolontariatu podejmowanie, przez studentów kierunków medycznych i nie tylko, aktywności wspomagającej służby medyczne i sanitarne. Taka postawa studentów powinna spotkać się z pochwałą i wsparciem ze strony uczelni. W roku akademickim 2019/2020 studenci studiów przygotowujących do wykonywania zawodów medycznych (wymienionych w rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia), którzy w okresie zawieszenia kształcenia na studiach wykonywali czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty lecznicze lub służby sanitarno-epidemiologiczne w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, mogą ubiegać się o zaliczenie części zajęć lub grup zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, do których w programie studiów zostały przypisane efekty uczenia się obejmujące umiejętności praktyczne, które nabyli w czasie wykonywania tych czynności. Jednak uczelnia nie powinna nakazywać czy zmuszać studentów i doktorantów do podejmowania aktywności na zasadach wolontariatu, która związana jest z ryzykiem zagrożenia zdrowia, pozostawiając to niezależnej decyzji studenta lub doktoranta. W przypadku uczelni medycznych w lokalizacjach, w których występuje znaczny, aktywny lub spodziewany wzrost zakażenia SARS-CoV-2 i/lub jest ograniczona dostępność środków ochrony indywidualnej i /lub ograniczona dostępność testów COVID-19, zdecydowanie

zalecane jest, aby studenci medycyny nie uczestniczyli w zajęciach w bezpośrednim kontakcie z pacjentami. Ograniczenie to dotyczy zarówno studenckich praktyk wakacyjnych, jak i zajęć praktycznych z przedmiotów klinicznych realizowanych w jednostkach ochrony zdrowia. Obostrzenia są podyktowane znacznym ryzykiem przeniesienia zakażenia SARS-CoV-2 (często bezobjawowego) do placówek medycznych (oddziały szpitalne, przychodnie lekarskie i stomatologiczne).

Studenci medycyny to wciąż studenci, podobnie jak doktoranci niezatrudnieni jako pracownicy ochrony zdrowia, a nie pracownicy ochrony zdrowia, dlatego ich udział w bezpośredniej opiece nad pacjentami w okresie epidemii powinien być zawsze nieobowiązkowy. Takie działania na zasadach wolontariatu nie powinny zakłócać dalszego uczestnictwa studentów w jakichkolwiek podstawowych, stałych zajęciach dydaktycznych. Aktywność na zasadach wolontariatu nie powinna być elementem podstawy programowej w uczelni.

Aby zapewnić bezpieczeństwo pacjentom i studentom w trakcie ewentualnego wolontariatu należy:

- nadzorować studentów przez wykładowców i innych pracowników ochrony zdrowia działających w ramach ich aktywności
- zadbać, by student w trakcie wolontariatu był w pełni zabezpieczony w środki ochrony osobistej, wymagane do pracy z pacjentem podejrzanym o zakażenie SARS-CoV-2 oraz zostać przeszkolony w efektywnym i zgodnym z procedurami ich użyciu
- jednoznacznie komunikować, że udział studentów w wolontariacie jest dobrowolny
- formułować przejrzysty i jednoznaczny przekaz od władz uczelnianych, w tym prorektora ds. studenckich, tak, aby studenci nie odczuwali żadnego przymusu zgłoszenia się do bezpośredniej opieki klinicznej nad pacjentami w okresie epidemii
- umożliwić studentom podjęcie wolontariatu w ramach bezpośredniej opieki nad pacjentem tylko w przypadku wystąpienia realnej potrzeby zgłaszanej przez podmioty opieki zdrowotnej
- zadbać, by decyzje dotyczące przydzielanych zadań opierały się na kompetencjach studenta, jego zdolności do przyjęcia na siebie obowiązków, a nie na ukończonym roku studiów. Istnieją obowiązki, którym podoła każdy student medycyny, niezależnie od roku nauki (np. sprawdzanie parametrów życiowych pacjentów)

Kierownicy przychodni dla studentów powinni aktywnie uczestniczyć w kontroli potencjalnych studentów – wolontariuszy, w tym brać pod uwagę związane z wolontariatem obowiązki, aktualny stan zdrowia studenta oraz obecność schorzeń przewlekłych.

Uczelnie medyczne powinny zadbać, aby studenci – wolontariusze zostali w pełni przeszkoleni (lub przekwalifikowani) do wykonywania określonych zadań klinicznych przy pacjentach. Takie szkolenie powinno obejmować środki bezpieczeństwa, szczególnie w kontekście narażenia na COVID-19. Uczelnia powinna również potwierdzić i udokumentować, że studenci – wolontariusze zostali poinformowani, w możliwym dostępnym zakresie i na podstawie aktualnej wiedzy o wszystkich zagrożeniach związanych z opieką medyczną nad pacjentami w trakcie pandemii, a w szczególności opiece nad pacjentami zakażonymi lub podejrzanymi o zakażenie SARS-CoV-2.

Uczelnia medyczna powinna dokonać przeglądu zakresu ubezpieczenia studentów, aby upewnić się, że jeśli studenci – wolontariusze przyjmą jakąś konkretną rolę kliniczną,

wolontariat nie spowoduje utraty przez nich ubezpieczenia. Jednostki przyjmujące studentów na wolontariat powinny ponadto:

- zapewnić środki ochrony osobistej, tak, aby studenci medycyny w trakcie wolontariatu w każdej sytuacji, kiedy jest wskazane ich użycie, mieli do nich dostęp. Uczelnia powinna udokumentować, że studenci zostali specjalnie przeszkoleni i ocenieni w zakresie stosowania środków ochrony indywidualnej i środków bezpieczeństwa w kontekście pandemii COVID-19
- ułatwić studentom i pracownikom ochrony zdrowia dostęp do testów SARS-CoV-2 PCR z rozsądnym czasem realizacji wyników, tak, aby identyfikacja osób zakażonych następowała szybko, żeby można było niezwłocznie otoczyć ich odpowiednią opieką oraz poddać kwarantannie osoby z bliskiego kontaktu

7.1.2. Ograniczenie aktywnej fazy epidemii

Uzyskanie „pełnego” bezpieczeństwa zajęć praktycznych będzie możliwe po uznaniu przez WHO pandemii COVID-19 za wygasłą, tak jak to stało się z zakażeniem SARS-CoV-1. Alternatywnym scenariuszem wydaje się być poddanie całego personelu dydaktycznego i studentów oraz doktorantów uczelni medycznych profilaktycznym szczepieniom ochronnym, co będzie możliwe dopiero po zarejestrowaniu odpowiedniej szczepionki. Aktualnie wciąż trwają prace badawcze nad wynalezieniem skutecznej, bezpiecznej szczepionki, która będzie ponadto powszechnie dostępna. Nie wydaje się, aby było możliwe zaszczepienie studentów oraz doktorantów w zbliżającym się roku akademickim 2020/2021.

Rozpoczęcie zajęć praktycznych w bezpośrednim kontakcie z pacjentami przez studentów medycyny będzie możliwe w przypadku **co najmniej** znacznego ograniczenia aktywnej fazy epidemii COVID-19, jeśli nie całkowitego czasowego jej wyciszenia. Aktualnie nie wiadomo jak długo potrwa pandemia, czy zachorowania będą ciągłe, ale o małym natężeniu, jak obecnie w Chinach, czy będą sezonowe zwyki zachorowań (analogicznie do pospolitych przeziębień wywoływanych przez inne koronawirusy). Aby studenci w trakcie trwającej obecnie pandemii COVID-19 mogli bezpiecznie powrócić do zajęć praktycznych przy łóżku chorego muszą zostać spełnione odpowiednie warunki:

- zabezpieczenie studenta na każdym zajęciach w jednostkach ochrony zdrowia w indywidualne środki ochrony osobistej: minimum maska N95 bez zaworu zwrotnego, jednorazowe ochronne fartuchy fizeleinowe, jednorazowe rękawiczki
- w przypadku pobierania materiału od pacjenta lub asystowaniu lekarzowi w procedurach inwazyjnych (np. pobieranie krwi, wymazów, punkcja lędźwiowa) dodatkowo gogle ochronne lub przyłbica
- traktowanie każdego pacjenta z objawami ostrej infekcji górnych lub dolnych dróg oddechowych jako potencjalnie zakażonego SARS-CoV-2 i stosowanie indywidualnych środków ochronnych zalecanych przy COVID-19. Zaleca się ograniczenie do minimum kontaktu studentów z pacjentami potencjalnie SARS-CoV-2 dodatnimi.
- w przypadku wystąpienia objawów infekcji górnych i/lub dolnych dróg oddechowych u studenta należy bezzwłocznie poddać go badaniu metodą PCR w kierunku zakażenia SARS-CoV-2, a w przypadku wyniku dodatniego objąć badaniami wirusologicznymi i kwarantanną osoby z bliskiego kontaktu, w tym pozostałych studentów, personel dydaktyczny oraz pacjentów. O fakcie wykrycia zakażenia SARS-CoV-2 należy natychmiast powiadomić odpowiednią terytorialnie Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną

- wyniki badań PCR SARS-CoV-2 wśród studentów medycyny i stażystów powinny być stale monitorowane. Jeśli zapadalność rośnie, należy ocenić czy studenci mają zapewnione odpowiednie szkolenie i zasoby środków ochrony indywidualnej
- w sytuacji, gdy wskaźniki zachorowalności rosną należy rozważyć tymczasowe zawieszenie udziału studentów kierunków medycznych w bezpośrednich działaniach związanych z opieką nad pacjentem

WAŻNE

- studenci studiów przygotowujących do wykonywania zawodów medycznych w trakcie zajęć praktycznych, niezbędnych do realizacji programu studiów powinni mieć możliwość pracy z pacjentami. Rekomendujemy, by pozostawali pod nadzorem odpowiedniej liczby nauczycieli, tak, aby studenci mieli możliwości bezpiecznego osiągnięcia wymaganych celów dydaktycznych, a wymagane doświadczenie kliniczne nabyli zgodnie z obowiązującymi standardami akredytacji
- ograniczenia liczby i/lub zróżnicowania pacjentów mogą tymczasowo wykluczać znaczący udział studentów studiów przygotowujących do wykonywania zawodów medycznych w bezpośrednich kontaktach z pacjentami w ramach wymaganych do nabycia doświadczeń klinicznych w niektórych ośrodkach klinicznych i/lub w niektórych dyscyplinach medycznych. Powinno być to uwzględnione w wymaganiach zaliczenia zajęć praktycznych
- dostępność pracowników nadzorujących ćwiczenia może się różnić w zależności od wydziału, kliniki i/lub dyscypliny medycznej i powinna być uwzględniana w wymaganiach zaliczenia zajęć praktycznych. Ograniczenia związane z wykładowcami, rezydentami i/lub personelem administracyjnym mogą tymczasowo wykluczać udział studentów studiów przygotowujących do wykonywania zawodów medycznych w bezpośrednich kontaktach z pacjentami w niektórych ośrodkach klinicznych i/lub w niektórych dyscyplinach
- podejmując decyzje o udziale studentów w zajęciach z pacjentami w ramach wymagań programowych, uczelnie powinny stosować się do obowiązujących zaleceń. Każda uczelnia kształcąca na kierunkach medycznych powinna rozważyć, w jaki sposób najlepiej ustalić priorytety potrzeb wszystkich studentów. Biorąc pod uwagę skalę zakłóceń wywołanych pandemią COVID-19 we wszystkich aspektach życia, w tym edukacji medycznej, zmiany kolejności zajęć w klinikach, skrócony czas ich trwania, ograniczenia w bezpośrednim kontakcie z pacjentem trzeba rozszerzyć o alternatywne zajęcia kliniczne bez kontaktu z pacjentem oraz zmodyfikować realizację wymaganego programu dydaktycznego

7.2. Praktyki zawodowe

- rekomendacje dotyczące realizacji praktyk na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich dostępne są w serwisie <https://www.gov.pl/web/nauka/rekomendacje-dotyczace-realizacji-praktyk-na-studiach-pierwszego-i-drugiego-stopnia-oraz-jednolitych-studiach-magisterskich>
- decyzję o zaliczeniu dotychczasowej praktyki i sposobie uzupełnienia brakujących efektów uczenia się wynikających z praktyki powinien podjąć rektor lub dziekan

- prawidłowy obieg dokumentów w sprawie praktyk bez bezpośredniego kontaktu ze studentem należy do obowiązków pracowników dziekanatów. Zaliczenie praktyki może odbywać się na podstawie kart praktyk zawodowych dostarczonych drogą elektroniczną
- możliwe jest skrócenie czasu trwania praktyk lub w sposób alternatywny osiągnięcie efektów uczenia się, np. przez przeprowadzenie zajęć w formie ćwiczeń, projektów lub laboratoriów (np. symulacji) w sposób zdalny
- jeżeli w ramach realizowanej do tej pory praktyki, opiekun oceni, że efekty uczenia się zostały osiągnięte, można ją uznać za zaliczoną
- praktykę można przenieść na późniejszy termin lub następny rok, o ile nie zaburza to cyklu kształcenia

7.3. Praca dyplomowa

- zaleca się dostosowanie terminów złożenia pracy/projektu dyplomowego do aktualnych warunków epidemiologicznych
- pracę/projekt dyplomowy należy (jeżeli jest to możliwe) składać w formie elektronicznej
- student może dostarczyć pracę dyplomową w formie papierowej, o ile jest wymagana, w terminie późniejszym, po uprzednim jej zaliczeniu w wersji elektronicznej, ale przed odbiorem dyplomu ukończenia studiów
- w zależności od możliwości technicznych uczelni oraz programu studiów egzamin dyplomowy może zostać przeprowadzony zdalnie
- egzamin dyplomowy w formie tradycyjnej powinien odbywać się z zachowaniem środków ostrożności zalecanych w aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Egzamin powinien odbyć się w sali o odpowiednim metrażu, przy zachowaniu odpowiednich odległości między poszczególnymi uczestnikami, obowiązkowym zasłanianiu ust i nosa przez wszystkich uczestników spotkania. Po zakończonym egzaminie sala powinna zostać przewietrzona, a powierzchnie dezynfekowane. Studenci powinni być zaopatrzeni we własne artykuły piśmiennicze (długopisy, kartki). Jeśli używane są mazaki do tablic lub inne pomoce dydaktyczne, to podlegają one dezynfekcji. Zaleca się, by zrezygnować z elementów towarzyszących tym egzaminom (podziękowania, wręczenia kwiatów, itp.)

7.4. Realizacja egzaminów i kolokwium

- zaleca się przeprowadzenie weryfikacji efektów uczenia się w trybie zdalnym
- w przypadku realizacji egzaminów i kolokwium w sposób tradycyjny na terenie uczelni, powinno się ono odbyć przy podziale na małe grupy, z zachowaniem warunków jak w pkt. 5.1.
- w przypadku, gdy z przyczyn technicznych niemożliwa jest weryfikacja stanu wiedzy studenta, powinno się go skierować do ponownego podejścia w trybie regularnym, które nie jest traktowane jako termin poprawkowy
- studenci powinni być zaopatrzeni we własne środki piśmiennicze i ewentualnie wymagane pomoce (kalkulatory itp.). Zaleca się, aby prace egzaminacyjne pisemne, jeśli taka forma zaliczenia jest niezbędna, były zbierane do pojemnika, dezynfekowane lub poddane kwarantannie (min 24 h)

- przeprowadzanie weryfikacji efektów uczenia się w terminie poprawkowym powinno odbywać na wniosek studenta także w trybie regularnym, o ile będzie to możliwe
- w aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Termin sesji poprawkowej powinien być podany po skorygowaniu organizacji roku akademickiego

8. Wydanie dyplomu i suplementu

- rekomenduje się wprowadzenie/rozpowszechnienie możliwości zdalnego rozliczenia się absolwenta z uczelnią (np. elektroniczne karty obiegowe)
- na wniosek absolwenta, złożony elektronicznie poprzez kanał weryfikujący jego dane osobowe (np. poprzez systemy uczelni lub ze studenckiego adresu e-mail), uczelnia może wysłać zaświadczenie o ukończeniu studiów drogą pocztową lub przesyłką kurierską za potwierdzeniem odbioru lub skanu zaświadczenia o ukończeniu studiów drogą mailową
- na wniosek absolwenta, złożony elektronicznie poprzez kanał weryfikujący jego dane osobowe (np. poprzez systemy uczelni lub ze studenckiego adresu e-mail), uczelnia może wysłać odpis dyplomu drogą pocztową lub przesyłką kurierską za potwierdzeniem odbioru z możliwością osobistego odbioru dyplomu po wygaśnięciu epidemii
- na wniosek studenta należy zapewnić możliwość odebrania dyplomu w dziekanacie, po wcześniejszym umówieniu na konkretny termin

9. Studenci i Doktoranci

9.1. Współpraca z Samorządem Studenckim i Doktorantów

Rekomendowana jest bliska współpraca z Uczelnianym Samorządem Studentów oraz Samorządem Doktorantów, ponieważ reprezentują opinie i interesy studentów i doktorantów wewnątrz, jak i na zewnątrz Uczelni. Współuczestniczą w podejmowaniu decyzji. Zaangażowanie przedstawicieli w bieżące działania uczelni oraz umożliwienie wpływu na podejmowane decyzje stanowić może nieocenione wsparcie dla władz uczelni oraz przyczyni się do lepszej komunikacji wprowadzanych rozwiązań.

9.2. Świadczenia dla studentów/doktorantów

- do dnia 30 września 2020 r. wnioski o stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych, zapomogę lub stypendium rektora mogą być składane w formie i w sposób określony przez uczelnię albo inny podmiot prowadzący studia doktoranckie. Rekomenduje się składanie ich w formie elektronicznej, wraz z cyfrowym odwzorowaniem (skanem) dokumentów potwierdzających uprawnienie do tych świadczeń na dedykowany adres poczty elektronicznej lub przez uczelniany informatyczny system obsługi studiów.
- do dnia 30 września 2020 r. student składając wniosek o stypendium socjalne nie musi załączać zaświadczenia z ośrodka pomocy społecznej o sytuacji dochodowej oraz majątkowej swojej i rodziny. Sytuacja materialna rodziny studenta powinna być ustalana na podstawie innych dokumentów, możliwych do uzyskania przez studenta. . Możliwe jest powołanie się wnioskodawców na dokumenty składane przy ubieganiu się o stypendium socjalne na semestr zimowy roku akademickiego 2019/2020 poprzez złożenia oświadczenia, że stan faktyczny nie uległ zmianie..

- w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 r. w zakresie stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych i zapomogi nie obowiązują reguła, zgodnie z którą świadczenia te przysługują przez okres studiowania nieprzekraczający 6 lat;
w okresie ograniczenia lub zawieszenia funkcjonowania uczelni zapomoga jest przyznawana przez rektora (z pominięciem komisji stypendialnej) oraz nie stosuje się do przyznawania tego świadczenia przepisów Kpa oraz limitu dwóch zapomóg w roku akademickim. Wnioski o zapomogi są rozpatrywane w trybie uproszczonym, a rozstrzygnięcie może być podejmowane przez rektora uczelni w formie zarządzenia.

9.3. Zasady przyjmowania studentów, doktorantów i pracowników powracających z zagranicy

Studenci, doktoranci i pracownicy powracający z zagranicy muszą przejść 14-dniową kwarantannę, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, która polega na:

- stosowaniu się ściśle do instrukcji służb sanitarnych
- pomiarze temperatury dwa razy dziennie
- pozostawaniu w domu i zaprzestaniu kontaktu z ludźmi
- zachowaniu higieny (częste mycie rąk wodą z mydłem przez co najmniej 30 sek. lub użycie preparatów do dezynfekcji skóry na bazie stężonego alkoholu)
- zaślinianiu jamy ustnej i nosa w trakcie kaszlu i kichania
- objęciu kwarantanną także wszystkich współmieszkańców jednego mieszkania

WAŻNE

Od 4 maja br. kwarantanna nie obowiązuje już studentów, doktorantów i pracowników przekraczających granice wewnętrzne, tj. z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą oraz ze Szwecją i Danią.

1. W przypadku studentów, doktorantów i pracowników przyjeżdżających do Polski z krajów, gdzie pandemia SARS-CoV-2 **jest czynna**, a student, doktorant czy pracownik miał kontakt z osobami potencjalnie zakażonymi SARS-CoV-2 zalecane jest:
  - badanie lekarskie w przychodni z pobraniem próbek do badań w kierunku SARS-CoV-2 metodą PCR lub oznaczeniem antygenu wirusa
  - samoobserwacja i kwarantanna domowa przez 14 dni oraz ponowne kontrolne badanie wirusologiczne po tym terminie
2. W przypadku stwierdzenia infekcji górnych dróg oddechowych u studenta, doktoranta lub pracownika powracającego do kraju z zagranicy zalecane jest:
  - skorzystanie z teleporady medycznej
  - w razie pogarszania się stanu zdrowia – udanie się transportem własnym do najbliższego oddziału zakaźnego celem pobrania materiału do badania; ew. należy skontaktować się z 999 lub 112
  - w przypadku potwierdzenia zakażenia rekomendowane jest dalsze postępowanie zgodnie z aktualnymi wytycznymi Ministerstwa Zdrowia i zaleceniami powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej

- w przypadku niepotwierdzenia zakażenia zalecane jest leczenie w trybie ambulatoryjnym, a w razie utrzymywania się typowych objawów dla COVID-19 powyżej 5-7 dni ponowne wykonanie testu w kierunku SARS-CoV-2 metodą PCR
3. W przypadku studentów, doktorantów i pracowników przyjeżdżających do Polski z krajów, w których notuje się sporadyczne przypadki zakażeń zalecane jest:
- zachowanie dystansu społecznego, unikanie zatłoczonych miejsc przez 14 dni od przyjazdu
  - samoobserwacja z pomiarem ciepłoty ciała 2 razy dziennie
  - w razie wystąpienia objawów infekcji postępowanie jak w pkt.2
  - rozważenie wykonania badania lekarskiego w przychodni studenckiej z pobraniem próbek do badań w kierunku SARS-CoV-2 metodą PCR

9.4. Zasady obowiązujące w akademikach, hotelach pracowniczych

W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 należy:

- dezynfekować ręce przy wejściu do budynku (dozowniki z płynem odkażającym wraz z dwujęzyczną instrukcją obsługi powinny znajdować się w widocznych miejscach, przy każdym wejściu do budynku)
- przestrzegać zasad dystansu społecznego, a w szczególności unikania gromadzenia się
- zasłaniać usta i nos (przy użyciu maseczki, przyłbicy itp.) przy korzystaniu z przestrzeni wspólnej (korytarze, kuchnie)
- wprowadzić ograniczenia dotyczące maksymalnej liczby osób, które mogą przebywać jednocześnie w ogólnodostępnych miejscach, takich jak kuchnia, sala nauki, sala TV i in.
- w sprawach administracyjnych kontaktować się telefonicznie lub mailowo
- wprowadzić do odwołania zakaz odwiedzin przez gości zewnętrznych i zgromadzeń na terenach domów studenckich
- zabezpieczyć wolny pokój do celów izolacji
- poinformować mieszkańców domów studenckich, którzy zauważą u siebie objawy chorobowe wskazujące na COVID-19, że są zobowiązani do niezwłocznego zgłoszenia tego faktu telefonicznie do kierownictwa osiedla studenckiego i powstrzymania się od przemieszczania po częściach wspólnych budynku. Kierownik osiedla studenckiego lub wyznaczony przez niego pracownik kontaktuje się z Powiatową Stacją Sanitarно-Epidemiologiczną celem ustalenia dalszego postępowania

Zasady funkcjonowania hoteli/centrów konferencyjnych zlokalizowanych na terenie uczelni powinny być zbieżne z wytycznymi dla funkcjonowania danego typu działalności gospodarczej wydanych przez Ministerstwo Zdrowia lub inne ministerstwa oraz Głównego Inspektora Sanitarnego.

<https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-w-sprawie-mozliwosci-przywracania-dzialalnosci-domow-studenckich-i-bibliotek-uczelnianych>

9.5. Życie naukowe/kulturalne studentów i doktorantów

Studenci uczestniczą w wydarzeniach naukowych organizowanych zarówno w macierzystej uczelni, jak i poza nią. Spędzają czas wolny na spotkaniach towarzyskich lub odwiedzają instytucje kulturalne. Aby ograniczyć rozprzestrzenianie się choroby COVID-19 zaleca się:

- wstrzymanie do odwołania organizacji wszelkich wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, integracyjnych oraz naukowych (tj. koncertów, konferencji, warsztatów, spotkań, i in.), zgodnie z zaleceniami wydanymi przez Ministra Zdrowia, za wyjątkiem wydarzeń organizowanych z użyciem środków porozumiewania się na odległość
- organizowanie działalności Samorządu Studentów, Samorządu Doktorantów i organizacji studenckich działających w Uczelni z użyciem środków porozumiewania się na odległość
- podejmowanie przez organy kolegialne Samorządu Studentów i Samorządu Doktorantów uchwał w trybie obiegowym albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej niezależnie od tego, czy taki tryb ich podejmowania został określony w aktach wewnętrznych uczelni oraz umożliwienie prowadzenia w ten sposób wyborów do organów Samorządu Studenckiego i Samorządu Doktorantów

10. Rekrutacja

Zgodnie z komunikatem dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 24 kwietnia 2020 r. matury 2020 rozpoczną się 8 czerwca. Oznacza to przesunięcie terminów rekrutacji na uczelniach.

10.1. Dokumenty regulujące proces rekrutacji

- należy zaktualizować harmonogramy przyjęć kandydatów na studia, uwzględniając: nowy harmonogram egzaminów maturalnych (wyniki 11 sierpnia), terminy rozpatrywania odwołań od wyników matury, terminy uzyskiwania dyplomów studiów pierwszego stopnia. W procesie tym należy wziąć pod uwagę możliwość udziału w tegorocznej rekrutacji kandydatów, którzy otrzymają wyniki egzaminu maturalnego w terminie poprawkowym (wyniki 30 września)
- w procesie rekrutacji na studia należy uwzględnić nowe zasady przyjmowania na studia laureatów oraz finalistów olimpiad stopnia centralnego, zawarte w decyzji Ministra Edukacji Narodowej o dokonaniu zmian organizacji przeprowadzania olimpiad i turniejów w roku szkolnym 2019/2020 polegających na przyznaniu wszystkim uczniom zakwalifikowanym do III etapu olimpiady lub turnieju tytułu finalisty
- nowe zasady przyjmowania na studia laureatów oraz finalistów stopnia centralnego nie powinny odbierać już nabytych uprawnień laureatom i finalistom olimpiad z roku szkolnego 2018/19 i wcześniejszych
- zaleca się weryfikację decyzji o dodatkowych egzaminach i pozostawienie ich jedynie w przypadku, gdy specyfika studiów na danym kierunku bezwarunkowo wymaga weryfikacji kompetencji kandydatów nieujętych w trakcie egzaminów maturalnych
- z uwagi na brak w roku 2020 egzaminów maturalnych w formie ustnej zaleca się w ramach zagwarantowania wszystkim kandydatom równego wstępu na studia zweryfikowanie kryteriów rekrutacyjnych w tym względzie. Proponuje się rezygnację z/lub zastąpienie tej części kwalifikacji rozmową z kandydatem w formie wideokonferencji

10.2. Proces rekrutacji

- zaleca się przeprowadzenie rekrutacji na studia lub do szkoły doktorskiej w formie elektronicznej, o ile pozwalają na to systemy i platformy rekrutacyjne uczelni. Dotyczyć

to powinno etapu rejestracji, opłat rekrutacyjnych oraz składania wymaganych na etapie rejestracji dokumentów (dopuszczenie możliwości przyjmowania zeskanowanych świadectw maturalnych, dyplomów ukończenia studiów i innych dokumentów bez potwierdzania zgodności z oryginałem). Należy wówczas przyjąć, że kandydaci na studia dostarczą wymagane w procesie rekrutacji dokumenty w terminie późniejszym

- w przypadku rekrutacji kandydatów z tegoroczną maturą zagraniczną zaleca się dopuszczenie możliwości składania zaświadczeń i dokumentów tymczasowych (jeżeli takie będą wydawane)
- podczas przeprowadzania egzaminów należy ze względów bezpieczeństwa zrezygnować z bezpośredniego kontaktu kandydata z innymi kandydatami oraz przedstawicielami uczelni. Zaleca się stosowanie form egzaminów zdalnych (np. egzaminy ustne w formie wideokonferencji, egzaminy pisemne/praktyczne na platformach edukacyjnych pod kontrolą systemów wideokonferencyjnych, przesyłanie prac drogą elektroniczną lub pocztową)
- zalecenie dopuszczenia do egzaminów zdalnych odnosi się również do kandydatów przebywających poza granicami kraju
- zaleca się, aby w miarę możliwości pozyskiwać i weryfikować dostępne dane dotyczące dyplomów ukończenia studiów I stopnia i jednolitych magisterskich (przy rekrutacji na studia II stopnia) z systemu POL-on. Wskazane jest, aby ze swojej strony uczelnie dopełniły wszelkich starań, by dane te były bieżąco aktualizowane
- zaleca się, aby w związku z utrudnieniem dostępu do badań lekarskich i koniecznością dopełnienia obowiązku badania kandydatów uczelnia udostępniła kandydatom szczegółowe informacje o czynnikach szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia, występujących w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu, studiów, kwalifikacyjnych kursów zawodowych albo kształcenia w szkole doktorskiej. Uczelnia powinna uzyskać informację o dostępności i formie badania w placówkach, do których kieruje kandydatów

10.3. Komunikacja z kandydatami na studia i do szkół doktorskich

- należy ograniczyć do niezbędnego minimum kontakt bezpośredni kandydata z innymi kandydatami i przedstawicielami uczelni. Komunikacja z kandydatami powinna być prowadzona w formie elektronicznej, wideokonferencyjnej lub telefonicznej
- z uwagi na przewidywane liczne zmiany w warunkach i terminach rekrutacji oraz duży poziom skomplikowania stron internetowych uczelni zaleca się wprowadzenie przejrzystego systemu informowania o zmianach i aktualizacjach (np. nadrzędna zakładka Aktualności – gdzie w kolejności publikowane będą informacje, bądź linki do zmienionych stron)

10.4. Promocja kierunków studiów i szkół doktorskich

- zaleca się, aby promocja odbywała się wyłącznie w sposób zdalny, z wykorzystaniem np. Internetu, telebimów, prasy, radia, telewizji oraz mediów społecznościowych
- zaleca się, aby dołożyć wszelkich starań, by prezentowane informacje były aktualne i nie stały w sprzeczności z obowiązującymi zaleceniami sanitarno-epidemiologicznymi

11. Mobilność międzynarodowa

Na chwilę obecną rekomendowane jest utrzymanie zawieszenia wszystkich zagranicznych wyjazdów służbowych pracowników, doktorantów i studentów oraz przyjazdów gości z zagranicy. Ponowne uruchomienie mobilności międzynarodowej możliwe będzie dopiero po oficjalnym komunikacie rządowym i władz uczelni o wznowieniu wyjazdów zagranicznych.

W celu zakończenia aktualnych wymian studenckich i ich elastycznego rozliczenia oraz aby zapewnić kontynuację współpracy z partnerami zagranicznymi, a także zabezpieczyć możliwość przyszłych wyjazdów, rekomenduje się następujące działania:

- wywiązanie się, w miarę możliwości, ze zobowiązań wynikających z umów z partnerami zagranicznymi i podpisanymi porozumieniami o programie zajęć studentów biorących udział w mobilności
- rozliczenie pobytu studentów w sposób elastyczny i jak najbardziej przychylny w porozumieniu z uczelniami partnerskimi, w tym w ramach kształcenia i egzaminowania w formie online, bez względu na miejsce pobytu studentów/doktorantów (np. powrót do domu w trakcie trwania mobilności ze względu na pandemię)
- poinformowanie uczelni partnerskich o ewentualnym braku możliwości pełnego zaliczenia zajęć i o zakresie zrealizowanych efektów uczenia się np. w przypadku zawieszenia zajęć w bezpośrednim kontakcie z pacjentem na kierunkach medycznych
- systemowe przechodzenie na nauczanie zdalne, również studentów w ramach wymiany
- prowadzenie rekrutacji na kolejny rok w formie zdalnej
- dbałość o utrzymanie aktualnych kontaktów i istniejącej współpracy, a w szczególności informowanie partnerów zagranicznych o aktualnej sytuacji prawnej i epidemiologicznej w kraju i w uczelniach
- stałą współpracę z kluczowymi partnerami, takimi jak MSZ, NAWA, ambasadami
- podjęcie działań w celu zapewnienia rozwiązań na poziomie międzynarodowym, tak, aby agencje narodowe w sposób jak najbardziej elastyczny pozwalały uczelniom na rozliczanie aktualnych pobytów studentów/doktorantów, w tym rozliczanie grantów i strat finansowych związanych z tzw. siłą wyższą

12. Prowadzenie badań naukowych

Otwarcie laboratoriów w celu prowadzenia badań naukowych wymaga opracowania ogólnych zasad korzystania z nich w skali uczelni i szczegółowych, związanych ze specyfiką wydziału. Zaleca się stałe monitorowanie sytuacji epidemicznej i wprowadzanie/korygowanie obowiązujących regulacji. Początkowe zasady i reguły porządkowe mogą być stopniowo łagodzone podczas wygasania epidemii.

12.1. Dostępność infrastruktury badawczej

W momencie podjęcia decyzji o wznowieniu zajęć na uczelni należy uruchamiać laboratoria badawcze z zapewnieniem procedur bezpieczeństwa tj. odpowiedniej liczby osób w pomieszczeniu, środków ochrony osobistej, dezynfekcji z monitorowaniem i rejestrowaniem. Rekomendujemy:

- zwrócenie uwagi na stan zdrowia naukowców korzystających z laboratoriów
- uruchamianie badań od najistotniejszych i strategicznych projektów o największym znaczeniu naukowym. W razie potrzeby powinno się ograniczyć dostęp do

laboratoriów studentom realizującym prace magisterskie lub projekty o mniejszym znaczeniu badawczym. Możliwa jest zmiana projektów magisterskich z eksperymentalnych na teoretyczne

- wdrożenie systemu realizacji zamówień materiałów do prowadzenia badań zgodnie z zasadami bezpieczeństwa – opracować metody zdalnego składania zamówień jeszcze przed powrotem naukowców do laboratoriów, aby minimalizować opóźnienia w realizacji projektów badawczych
- zaleca się maksymalne wydłużenie dostępności infrastruktury badawczej i laboratoryjnej w ciągu doby, poprzez wprowadzenie elastycznego czasu pracy dla pracowników inżynierjno-technicznych, których obecność jest konieczna do nadzoru pracy urządzeń i bezpieczeństwa w laboratoriach

W celu wznowienia ćwiczeń i zajęć laboratoryjnych należy:

- ustalić listę dostępnych laboratoriów/pomieszczeń, z których mogliby skorzystać studenci i doktoranci wraz z opiekunami. Na tej podstawie ustalić możliwe harmonogramy czasowe dla tych pomieszczeń w porozumieniu z opiekunami prac, kierownikami katedr/ jednostek organizacyjnych. Organizację pracy danego laboratorium zatwierdza dziekan/kierownik jednostki organizacyjnej lub delegowane przez nich osoby. Należy rozważyć czy niezbędne jest zwiększanie liczby grup laboratoryjnych ze względu na powierzchnię lokalu, czy można stwierdzić, że przedsięwzięte środki zaradcze są wystarczające. Zatwierdzony program działalności laboratorium należy przekazać do administratorów budynków, którzy zapewnią jego ścisłe egzekwowanie i dozór, procedurę wydawania kluczy, pilnowanie przestrzegania przepisów, zapewnią/sprawdzą dezynfekcję pomieszczenia po każdej obecności osób czy grup
- przygotować i opublikować w ogólnodostępnym miejscu plan ćwiczeń laboratoryjnych, który uwzględni możliwości lokalowe i kadrowe (optymalizowany zgodnie z aktualnymi zaleceniami dotyczącymi odstępów między osobami)
- wydłużyć czas dostępności laboratoriów
- zastosować przerwy w celu wymiany grup w laboratoriach, aby uniknąć zbędnego gromadzenia się studentów/doktorantów, czyli zapewnić tzw. bezpieczne mijanki zarówno w budynku, jak i przy wejściu do budynku

13. Sport akademicki, działalność kulturalna i integracyjna

- zajęcia sportowe dla studentów zaleca się wstrzymać do odwołania. Zgodnie z aktualnymi wytycznymi Ministerstwa Zdrowia można rozważyć uruchomienie zajęć indywidualnych lub w małych grupach
- zajęcia z zakresu ćwiczeń aerobowych, kalistenicznych i innych możliwych do wykonania w warunkach domowych, mogą być prowadzone poprzez streaming na uczelnianych witrynach;
- należy rozważyć wykorzystanie narzędzi online do propagowania rozgrywek za pomocą środków porozumiewania się na odległość;
- wszelkie wydarzenia kulturalne, na które pracownicy mieli dystrybuowane bilety z dofinansowaniem z ZFŚS mogą się odbyć pod warunkiem spełnienia określonych wymogów sanitarnych

- kolonie organizowane przez Sekcje Socjalne będą realizowane zgodnie z aktualnymi rozporządzeniami Ministerstwa Zdrowia w tym zakresie
- imprezy integracyjne pracowników należy wstrzymać do odwołania
- wydarzenia kulturalne dla studentów typu Juwenalia należy przełożyć na inny termin

14. Pracownicy i obsługa administracyjna uczelni

W sytuacji trwającej epidemii, należy podjąć działania, których głównym założeniem jest bezpieczeństwo i zdrowie wszystkich zatrudnionych i współpracujących z Uczelnią.

Jedną z form zabezpieczenia pracowników w miejscach, w których występuje ryzyko zarażenia wirusem, jest umożliwienie wykonywania pracy zdalnej. W jednostkach, w których zachodzi konieczność osobistego świadczenia pracy zaleca się wprowadzenie dyżurów stacjonarnych, naprzemiennie z pracą zdalną. Rekomendowane jest uregulowanie w przepisach wewnętrznych polecenia pracy zdalnej z jednoczesnym podpisaniem oświadczenia zabezpieczenia danych osobowych oraz informacji stanowiących tajemnicę zawodową. Dopuszcza się procedowanie sprawy za pośrednictwem uczelnianej poczty elektronicznej, bez konieczności osobistego stawiennictwa. Dodatkowo zaleca się tworzenie okresowych planów pracy pracowników w poszczególnych jednostkach (tzw. harmonogramów prac) z uwzględnieniem nowych oznaczeń tj. PZ – praca zdalna, PS – praca stacjonarna, które na bieżąco są weryfikowane przez kierowników jednostek.

W trosce o zdrowie grupy osób o zmniejszonej odporności ze względu na wiek i choroby współistniejące oraz kobiet ciężarnych, rekomendowane jest rozważenie przez kierowników jednostek pracy wyłącznie w trybie zdalnym.

Rekomendowane jest, aby konkursy na stanowiska nauczycieli akademickich oraz stanowiska administracyjne przeprowadzane były za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

14.1. Organizacja pracy dziekanatów i innych działów związanych z obsługą studentów i doktorantów

Zaleca się, aby w dziekanatach i innych działach związanych z obsługą studentów i doktorantów zostały zachowane następujące zasady bezpieczeństwa:

- wizyty interesantów powinny ograniczyć się do niezbędnego minimum, obsługę należy, jeśli to możliwe, realizować w sposób zdalny
- obsługę administracyjną studentów, doktorantów i pracowników należy prowadzić za pomocą środków porozumiewania się na odległość. W przypadku konieczności przesłania dokumentacji, należy przyjąć za wystarczające uwierzytelnienie wykorzystanie adresu mailowego rejestrowanego w domenie uczelnianej. W przypadku konieczności złożenia oryginału dokumentu, zaleca się przyjęcie dokumentu podpisanego podpisem elektronicznym albo profilem zaufanym bez wymogu przesłania dokumentu podpisanego własnoręcznie
- strefa dla studentów, doktorantów i gości zewnętrznych powinna być oddzielona od strefy biurowej dodatkową przesłoną ochronną – ze szkła akrylowego lub pleksi, z opcją możliwości przekazania dokumentów; zaleca się, aby stanowisko było wyposażone w pojemniki na dokumenty, dokumenty przekazywane do dziekanatu powinny być dezynfekowane lub poddane kwarantannie, środki piśmiennicze powinny leżeć w specjalnym pojemniku i powinny być dezynfekowane po każdym użyciu

- zachowanie zalecanej przepisami odległości między osobami przebywającymi w jednym pomieszczeniu, na określonym metrażu, jak również przed dziekanatem lub pomieszczeniem innego działu związanego z obsługą studentów i doktorantów
- wprowadzenie rejestru osób odwiedzających (imię, nazwisko, numer telefonu)
- należy udostępnić płyn dezynfekujący przy stanowisku obsługi studentów, doktorantów i klientów zewnętrznych
- wymagane jest zasłanianie ust i nosa, przez studentów, doktorantów, pracowników i pozostałe osoby oraz zakładanie rękawiczek jednorazowych
- zaleca się przyjęcia interesantów po uprzednim umówieniu się dla uniknięcia kolejek i gromadzenia; należy rozważyć możliwość uruchomienia zdalnego systemu kolejkowego
- stanowiska przyjęć i wyposażenie powinny być systematycznie dezynfekowane w godzinach przyjęć
- zaleca się częste wietrzenie pomieszczeń

14.2. Organizacja pracy pracowników technicznych

Decyzję o trybie pracy pracowników technicznych podejmuje Kanclerz w konsultacji z bezpośrednim przełożonym danej jednostki w odniesieniu do realnych potrzeb oraz z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa wskazanych w pkt. 2.2.

15. Komunikacja wewnętrzna

15.1. Komunikacja wewnętrzna między pracownikami oraz między pracownikami, a studentami i doktorantami

- osobistą komunikację wewnętrzną należy ograniczyć do niezbędnego minimum
- należy wykorzystać środki teleinformatyczne w celu kontaktowania się pracowników ze sobą oraz ze studentami i doktorantami. W przypadku, gdy nie jest to możliwe zaleca się umawianie na konkretną godzinę i prowadzenie kalendarza takich spotkań. Wszystkie uczestniczące w nim osoby muszą zachowywać bezpieczne odległości oraz używać środki ochrony osobistej
- papierową komunikację wewnętrzną powinno się zastąpić elektronicznym obiegiem dokumentów
- w przypadku konieczności wykorzystania komunikacji papierowej powinno się ograniczyć kontakty. Można zastosować na przykład skrzynkę, w której interesanci będą mogli umieszczać dokumenty. Skrzynka powinna być odpowiednio zabezpieczona. W takim wypadku należy uruchomić system informacji zwrotnej nt. otrzymania dokumentów

15.2. Komunikaty zbiorowe – mailingi i alerty

- komunikacja wewnętrzna o aktualnej sytuacji w organizacji powinna być rzetelna i spójna, wychodzić tylko z jednego źródła, z wykorzystaniem wszelkich dostępnych narzędzi. Nie należy dopuszczać do sytuacji, gdy informację na ten sam temat wychodzą z różnych źródeł. Informacja powinna być przygotowywana przez jedną osobę, tak by była zachowana jasność i stylistyka komunikatu. Przekaz powinien być czytelny dla każdej grupy odbiorców

- zarządzenia władz uczelni powinny być udostępniane w miejscu dostępnym dla wszystkich pracowników, studentów i doktorantów. W przypadku, gdy w uczelni studiuje obcokrajowiec informacja powinna być dwujęzyczna
- uczelnie powinny zapewnić skuteczną komunikację także osobom niewidzącym i słabo widzącym (komunikaty głosowe)

16. Wydarzenia uczelniane

- w okresie epidemii należy odstąpić od organizacji wszelkich wydarzeń uczelnianych. Uroczystości, tak ważne dla społeczności akademickiej jak inauguracja roku akademickiego, należy zastąpić np. przemówieniem inauguracyjnym rektora transmitowanym online w dostępnych w uczelni kanałach
- w późniejszym okresie imprezy i uroczystości ogólnouczelniane jak inauguracja roku akademickiego, immatrykulacje czy dyplomatoria powinny odbyć się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa wskazanych w obowiązujących w chwili wydarzenia regulacjach (dot. m.in. odpowiedniego rozmieszczenia i liczby uczestników, dostępu do środka dezynfekującego) i rekomendacjach Ministerstwa Zdrowia i GIS. Dodatkowo uroczystości, powinny być transmitowane online na dostępnych w uczelni kanałach (np. FB)
- podobna rekomendacja dotyczy konferencji naukowych, organizowanych na terenie uczelni lub poza jej obrębem. Należy w tym wypadku wykorzystać dostępne narzędzia online lub przesunąć organizację wydarzenia na późniejszy termin

17. Dobre praktyki – przykłady

- należy uwzględnić konieczność zaspokojenia potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego/wsparcia psychologicznego dla studentów, doktorantów i pracowników poprzez uruchomienie telefonu do psychologa oraz dystrybucję materiałów informacyjnych o możliwościach uzyskania pomocy w lokalnych i krajowych specjalistycznych instytucjach, ośrodkach, telefonie zaufania i in.
- zaleca się prowadzenie kampanii informacyjnej dla członków społeczności akademickiej za pomocą dostępnych środków komunikacji (intranet, telebimy i in.):
  - o zaleceniach dotyczących zasad higieny, zachęcających do częstego mycia rąk, zasłaniania ust i nosa, zachowania dystansu, wietrzenia pomieszczeń, wzmacniania odporności poprzez spacer i ruch na świeżym powietrzu
  - zachęcającej do zachowania spokoju, wyrozumiałości, wzajemnej uprzejmości i optymizmu
  - zapobiegającej wykluczeniu i napiętnowaniu (z podkreśleniem, że choroby zakaźne dotyczą każdego)
  - o działaniach profilaktycznych i kontrolnych w uczelni w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i wsparcia ze strony władz wśród całej społeczności akademickiej
- należy rozważyć możliwość pomiaru temperatury osób przy wejściu na teren/do budynku uczelni w razie możliwości automatycznego z wykorzystaniem termokamer
- rekomendujemy rozważenie możliwości oddelegowania do pracy zdalnej pracowników z grupy podwyższonego ryzyka, zwłaszcza 60+ i przewlekle chorych